

LUN - Leg Udvikling og Nærvær 2020-21

- Udviklingsprojekt i Benløse Børnegård, Kastaniehaven og Snurretoppen med fokus på børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling gennem glædesfyldt samspil.

Projektet handler om børns tidlige samspilserfaringer – og det pædagogiske arbejde med at udvikle børns følelsesmæssige- og sociale kompetencer. Gennem dette projekt vil det pædagogiske personale blive opkvalificeret fagligt, men samtidig er det projektets mål at udvikle nye veje til at kunne målrette den tidlige forebyggende og indgribende indsats.

Skrevet af Helga Mikkelsen og Pernille Ekeløf, Kompetenceenheden, Ringsted Kommune

Indhold

1. Rammer for udviklingsprojektet.....	2
1.1 Indledning og baggrund	2
1.2 Formål og resultater.....	3
1.3 Målgrupper	4
2. Indhold og design	4
2.1 Forståelsesramme.....	6
2.1.1 Neuroaffektiv udviklingspsykologi:	6
2.1.2 Theraplay-aktiviteter og nærværstræning:.....	6
2.1.3 Selvagens:	7
2.2 Design	8
2.3 Projektorganisation	8
2. 4 Overblik over forskellige indsatser.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3. Litteraturliste.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4. Modenhedsanalyse som bilag	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5. Indsatsteori som bilag.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

1. Rammer for udviklingsprojektet

1.1 Indledning og baggrund

I Ringsted Kommune arbejder vi målrettet på at give alle børn bedst mulige opvækstvilkår og livsbetingelser, så de kan udvikle sig til livsduelige medborgere, der kan bidrage aktivt i de fællesskaber, de er en del af. Vores Børne- og Ungepolitik fordrer, at vi styrker den forebyggende indsats, fordi vi ved, at barnets tidlige år er altafgørende for fremtidige livsmuligheder (Børne- og Ungepolitik, 2013). I Ringsted kommune går ca. 87 % procent af alle børn i alderen 0 til 5 år i dagtilbud. Det gør dagtilbuddene til et af de vigtigste steder i mange børns liv.

I Kompetenceenheden arbejder vi bl.a. med at implementere nyeste viden i skoler og daginstitutioner, for at udviklingsmiljøerne reelt sikrer, at børn mødes med relevant støtte og tilpasse udfordringer. Vi vægter udvikling af forebyggende indsatser i almenpædagogiske miljøer, fordi vi mener, at også børn i særlige udfordringer bør gives mulighed for at blive i deres kendte omgivelser. Ifølge de nye styrkede læreplaner skal alle daginstitutioner i kommunen arbejde med udvikling af børns alsidige personlige og sociale udvikling. Det fordrer, at de voksne omkring børnene støtter børnene i at udvikle sociale og emotionelle kompetencer i samme grad, som der arbejdes med at udvikle børnenes sproglige, motoriske, faglige og kognitive færdigheder. *'Udvikling af alle kompetencer forudsætter et samspil med miljøet, uanset om udviklingen handler om motorik, kognition eller følelser. Den helt store forskel er, at mediet for emotionel stimulation er interaktioner med andre mennesker...'* (Hart, S., 2014 s. 18). For at inklusionsfordringen skal kunne lykkes, handler det derfor dybest set om, hvor vidt det er muligt, at få det pædagogiske personale til at dygtiggøre sig i relationer og gruppeprocesser (ibid.). Lykkes dette, kan det medvirke til, at små problemer ikke vokser sig store og kræver egentlig tværfaglig indsats og foranstaltninger.

Denne projektbeskrivelse omhandler udviklingsprojekter i Benløse Børnegård, Kastaniehaven og Snurretoppen. Projektet bygger på erfaringer fra tidligere LUN-indsatser i kommunen. Disse 3 institutioner er udvalgt idet der er mange børn i udsatte positioner, og LUN-projektet 2020-21 skal ses som et større kommunalt tiltag med fokus på *tidlig opsporing og forebyggende indsats*. Centralt i projektet er et fokus på at give alle pædagogiske personaler i de tre daginstitutioner en

endnu dybere teoretisk og praktisk forståelse for, hvordan deres samspil med børnene har afgørende betydning for børnenes udviklingsmuligheder og deres oplevelse af at være inkluderet i et fællesskab. Projektet tager teoretisk afsæt i den Neuroaffektive udviklingspsykologi og metodisk vil arbejdet med theraplay-aktiviteter samt nærværsovelser blive introduceret som konkrete redskaber til at arbejde med børnene i deres kendte omgivelser.

1.2 Formål og resultater

For at en forebyggende indsats skal have en effekt, er det afgørende, at personalet tidligt kan opspore de børn, som udviser tegn på mistrivsel og dermed er i risiko for et udviklingsforløb, der kan medføre alvorlige belastninger. Med afsæt i fælles kommunale trivselsvurderinger og tværfagligt samarbejde kan der skabes en fokuseret indsats for de børn og i de børnegrupper, der har behov for en øget indsats med henblik på at udvikle sociale og følelsesmæssige kompetencer. For at kunne gøre dette på et højt fagligt niveau, kræves at personalet har den nyeste udviklingspsykologiske forståelse af børns udvikling.

Gennem dette projekt vil det pædagogiske personale blive opkvalificeret fagligt, men samtidig er det projektets mål at udvikle nye veje til at arbejde med inklusion i børnehøjde.

På baggrund af ovenstående indledning er formålet med projektet:

Et **langsigtet formål** er at øge inklusion ved at styrke den tidlige, generelle forebyggelse og skabe øget trivsel og læring hos alle børn i vores daginstitutioner. Samtidig ønsker vi at forbedre den professionelle praksis (se programteori i Bilag 1).

Derudover ønsker vi, at få kvalificeret det forebyggende og inkluderende arbejde med børn i udsatte positioner ved at få konceptualiseret og styrket denne forebyggelse gennem et systematisk og metodisk arbejde i daginstitutionerne med udgangspunkt i en Neuroaffektiv udviklingspsykologisk forståelsesramme og med theraplay-aktiviteter som metodik. Konkrete ønsker for de implicerede i projektet er som følger (se resultater på kort sigt i programteorien, bilag 1):

- **For børn:** At flere børn flytter sig fra rød til gul eller grøn position i trivselsmålingerne. At børnene oplever at have bedre relationer til de voksne og til hinanden, og at de udvikler øget selvværd, tryghed og tillid. At de udvikler kompetencer til bedre at kunne regulere sig selv i forskellige sammenhænge, og at eventuelle børn i udsatte positioner kan forblive en del af fællesskabet, så barnet ikke oplever skift i miljø og relationer.
- **For pædagogisk personale:** At det pædagogiske personale bliver endnu mere professionelt bevidste i samspillet med børnene, og at der generelt i institutionen bliver en øget reflektiv praksis. At det pædagogiske personale bliver endnu bedre til at indgå i følelsesmæssigt forpligtende relationer med børnene, og at de får større erfaring med at etablere kollektive indsatser, der fokuseret arbejder med at støtte social og emotionel udvikling. I relation til børn i udsatte positioner, er forhåbningen, at de voksne bliver bedre til at analysere sig frem og justere sig i forhold til barnets behov.

1.3 Målgrupper

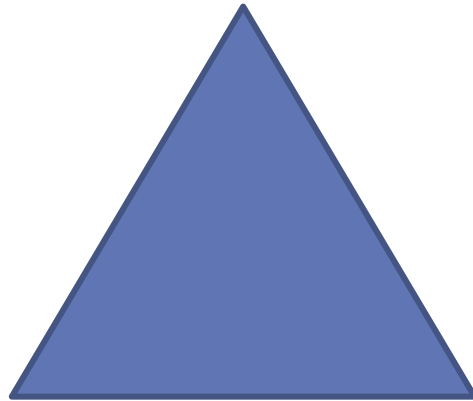
De to primære målgrupper er børnene i de 3 daginstitutioner og det pædagogiske personale i de tre daginstitutioner.

2. Indhold og design

Nærværende projekt vil opkvalificere det pædagogiske personales viden omkring børns udvikling, udvide deres metodiske repertoire samt give en øget forståelse af, hvorledes de sætter sig selv og deres fagpersonlige virkemidler i spil i deres pædagogiske praksis. Forståelsesrammen er den Neuroaffektive udviklingspsykologi og metoden theraplay-aktiviteter samt nærværsovelser. Med Susans Harts trekantsmodel for Neuroaffektiv udvikling kan det illustreres med følgende model (Hart, S. link):

Teoretisk forståelse:

*Neuroaffektiv udviklingspsykologi;
relationer og samspil skaber udvikling*

Selvagens:

*Individuel stil og erfaring;
personlige egenskaber
til at skabe relation til andre
mennesker (intuition).
Fagpersonlig udvikling*

Metode/redskaber:

*Theraplay-aktiviteter
Nærværstræning
Pædagogiske metoder generelt*

Alle tre hjørner er lige vigtige, når den professionelle skal arbejde med at skabe social og følelsesmæssig udvikling hos et enkelt barn eller i en gruppe. I det følgende vil vi kort redegøre for hvert af trekantens hjørner, da de hver især udgør vigtige byggesten i vores projekt.

2.1 Forståelsesramme.

2.1.1 Neuroaffektiv udviklingspsykologi:

Neuroaffektiv udviklingspsykologi er en brobygning mellem den nyeste hjerneforskning, tilknytningsteori og udviklingspsykologi. Børn udvikler deres følelsesmæssige kompetencer, deres personlighed og evne til at indgå i sociale relationer gennem deres samspil med andre mennesker. Dette sker i særdeleshed med voksne, som har en viden om børns udviklingsniveau og dermed tillige en viden om barnets nærmeste udviklingszone. Kompetencerne læres gennem samspilsoplevelser. Når børn af forskellige årsager ikke har mulighed for at udvikle deres følelsesmæssige kompetencer opstår der psykiske ubalancer i form af eksempelvis impulsivitet, affektudbrud, kontaktvanskeligheder og store udfordringer i forhold til sociale spilleregler. Såfremt barnet ikke støttes målrettet i at udvikle mestringsstrategier i forhold til dette, vil de tage denne ubalance med sig ind i skolelivet og senere ungdoms- og voksenlivet. Det er derfor nødvendigt at have viden om børns følelsesmæssige kompetencer og udviklingsniveau for at kunne optimere og målrette indsatsen.

Den Neuroaffektive udviklingspsykologis fokus er, hvordan personlighed, emotioner og sociale funktioner udvikles i hjernen. Udviklingen af et følelsesliv er forudsætningen for at indgå i relationer. Derfor er det i de menneskelige *relationer*, at det følelsesmæssige potentiale har mulighed for at udfolde sig. Det er naturligvis vigtigt at vide, hvilket udviklingsniveau barnet er på for at potentialet kan udfolde sig, men lige så vigtigt er det at vide, hvilken stimulation der igennem de menneskelige relationer skal til, for at kompetencen kan udvikles. Neuroaffektiv udviklingspsykologi er ikke en metode, men et "landkort" – altså en forståelsesramme, som kan gøre os bedre i stand til at præcisere og målrette vores indsats.

2.1.2 Theraplay-aktiviteter og nærværstræning:

Theraplay-aktiviteter er relationsbaseret samspil, som er interaktivt, fysisk og sjovt. Dens livsnerve tager udgangspunkt i den sunde, afstemte interaktion mellem forældre og barn, og peger på de elementer, der skal være til stede, for at man som voksen kan understøtte børns sociale og følelsesmæssige udvikling (Booth, P.B & Jernberg, A.M 2010). I theraplay-aktiviteter betragtes her-og-nu oplevelsen i interaktionen mellem barnet og den betydningsfulde voksne, som værende et mål i sig selv. Theraplay-aktiviteter kan anvendes til børn i alle aldre, men er primært rettet mod børn i 1 til 12 års alderen. Målet er at skabe tilknytning, selvregulering, tillid samt at skabe glæde og engagement, således at børnene rustes til

at kunne begå sig i alderssvarende sammenhænge. Theraplay-aktiviteter fokuserer ikke på børnenes faktiske alder, men derimod på deres følelsesmæssige udviklingsniveau, og på hvad det er man gerne vil lære børnegruppen. Metoden bliver brugt til at målrette indsatsen omkring børn der står i udfordringer socialt, følelses- udviklings- og adfærdsmæssigt, men også til at målrette den pædagogiske indsats i børnegrupper. I grupper er aktiviteterne voksenstyrede, strukturerede interaktive gruppe-lege, der anvendes til at øge børnenes emotionelle velbefindende og deres sociale færdigheder. De kan laves med hele børnegruppen eller med små grupper af børn, og de kan finde sted på stuen eller udenfor, fx på legepladsen. Aktiviteterne er designet for at få børnene til at føle sig trygge og værdifulde og for at få dem til at kunne enes med andre og opleve at være en del af fællesskabet. Grupperne genererer bemærkelsesværdigt hurtigt forbindelser mellem børn og mellem børn og voksne (Schieffer, K 2011).

Nærværstræning handler om på en venlig og nysgerrig måde at være opmærksom på det, man oplever her og nu (Leoni 2016). De øvelser, vi vil introducere, er med henblik på at skabe trygge og sunde fællesskaber blandt børn og voksne og fremme glæde, engagement og samhørighed i gruppen. For det enkelte barn er håbet, at legene vil styrke evnen til at mærke sig selv og sine grænser og give mod og styrke til at sige fra, hvis ens grænser bliver overtrådt.

I LUN arbejdes der generelt *forebyggende* i indsatser rettet mod alle i fællesskabet – konkret igennem samlingerne, hvor den professionelle voksne tager ansvar og leder relationerne børnene imellem. Dette sker gennem lege, der (tilpasset børnegruppens behov) understøtter børnenes udvikling. Yderligere arbejdes der *foregribende* i børnegrupper hvor gruppedynamikken ønskes understøttet og udviklet – og konkret *indgribende* arbejdes der i enkeltforløb, hvor børn understøttes i præcis det behov, de har brug for - for at kunne indgå og profitere i det store fællesskab.

2.1.3 Selvagens:

Selvagens skal forstås som personlige egenskaber, individuel stil og erfaring, som den specifikke pædagog/medhjælper bringer med sig, når vedkommende indgår i samspil og interaktion med andre mennesker. I det pædagogiske arbejde med børn handler det om at være bevidst om, at samspil ej blot handler om, hvilken teori og metode vi vælger at navigere efter, men også i høj grad om, hvad vi sætter i spil på et personligt og relationelt plan. I vores arbejde med det pædagogiske personale vil vi forsøge at øge deres bevidsthed om, hvad de hver især bidrager med i de relationer, som de

indgår i bl.a. ved at skærpe deres bevidsthed om og italesættelse af, hvilke kvaliteter de selv bærer med ind i et givent samspil, samt rette fokus på, hvordan egen dagsform, trivsel eller oplevede belastninger påvirker deres samspil med børnene. Dette arbejde skal forstås som et forsøg på at professionalisere pædagogernes fagpersonlige stil, nonverbale signaler, intuition mm.

2.2 Design

I projektet veksles mellem teoretiske oplæg og konkret omsætning af ny viden i praksis. Fælles faglige oplæg vil finde sted på personalemøder og enkelte personaledage efter normal arbejdstid. På baggrund af erfaringer fra tidligere implementerings-projekter, har vi i LUN 2020 et øget fokus på lederudvikling inden for LUN-metodikken, ligesom vi vægter et sparrings- og inspirationsfællesskab for ledere og ressourcepædagoger i de 3 institutioner. Vi har desuden udarbejdet en *modenhedsanalyse med ønskede endemål* med konkrete nedslagspunkter, som vi løbende vil anvende og justere indsatser ud fra i de tre institutioner. For at trække på allerede eksisterende erfaringer, vil enkelte personaler fra tidligere LUN-projekt-institutioner deltage i disse møder og fortælle om deres erfaringer med deres arbejde med LUN. Derudover er det meningen, at alt andet instruktion, sparring, supervision, gruppeforløb og lege-aktiviteter skal foregå i hverdagen i institutionerne og implementeres via pædagogerne i deres direkte samspil med børnene. KE-medarbejderne vil via observationer, filmoptagelser og fortællinger fra den pædagogiske hverdag yde tæt og kontinuerlig sparring med personalet og vil på den måde kunne være med til at skabe fælles udvikling og refleksion. Således vil den nye teoretiske viden og fagpersonlige udvikling kunne omsættes, trænes og justeres.

2.3 Projektorganisation

Projektejer: Dagtilbudschef Sune Thor Olsen og pædagogisk udviklingskonsulent Susanne Røgilds.

Projektledere: Psykolog Pernille Ekeløf og motorikkonsulent Helga Mikkelsen, Kompetenceenheden

Projektgruppe: Institutionsledere Winnie Kathrine Hansen, Birthe Lise Munk Jensen, Cecilie Svenningsen, motorikkonsulent Helga Mikkelsen samt psykolog Pernille Ekeløf, dagtilbudschef Sune Thor Olsen, KE-leder Steen Rønne og pædagogisk udviklingskonsulent Susanne Røgilds.